

עש"ק בהר-בחוקותי ה'תשפ"ג 'שנת הקהל' | מחיר: 5 ש"ח

גליון 646

ב"ה

הַלְּבוּת

שנה

גליון שבועי

י"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

איור: זלמן קליינמן

הזמן גרמא ריבית בדקות

אין להסתפק בכך שהעמידו תלמידים העוסקים כבר בהרבצת התורה והפצת המעיינות, מתוך חישוב שמאחר שעבודת תלמידיהם נובעת מהשפעתם הם, יקבלו גם הם. הנהגה כזו – קבלת "רווח" (תוספת אור) בעד עבודה של העבר – היא (בדקות) עניין של ריבית...

(משׁיחַת שׁ"פּ בהׁ"בּ פּרשׁתּ בהר-בחוקותי הׁשׁיׁחַת. תׁוׁמׁ חׁ"א, עׁ' 71-76)

הרב שתפס את הגנב נזכרים ונעשים

10

בדיקת אישור מעלית שבת טכנולוגיה בהלכה

8

כשהגנבים מתנקמים בתושבים צדק ומשפט

6

שמח גם בפרונט.
www.IsrolikBash.Band
 058-6697701

ישׁרׁאֵלִיָּהּ

RED770.CO.IL

אין שמרחה אלא כבשר וזין

כשר • עופות • הנים • קמחים • פירות
 זירקות • יגנות ומשקאות • דליקטסים •
 מוצרי מכולת • קולוניות • בלום ועוד

החנות הגדולה בארץ עם כל מוצרי שחיטת ליובאוויטש

ז'בוטינסקי 43
קריית מלך אני
 שירות לקוחות: 08-6511770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

קדושת בית הכנסת

היכן יקבע את מושבו בבית הכנסת? מה עושים כשהמקום הקבוע בבית הכנסת תפוס? האם צריך לכסות את הנשק בבית הכנסת? האם מותר לירוק בבית הכנסת?

יום ראשון כיצד יוצאים מבית הכנסת?
מצוה לרוץ לבית הכנסת ולכל דבר מצווה (ואפילו בשבת), שנאמר: "נרדפה לדעת את ה'", אבל בבית הכנסת עצמו אין לרוץ אלא צריך ללכת באימה ובריאה. וכשיוצא מבית הכנסת אסור לו לרוץ או לפסוע פסיעה גסה מפני שמראה בכך שההתעכבות בבית הכנסת היא טורח עליו, אבל אם יוצא מבית הכנסת על מנת לחזור לבית הכנסת או ללכת לבית המדרש, מצווה עליו לרוץ גם ביציאתו מבית הכנסת כדי לחזור מהר.

הושע נ, ג. שו"ע אדה"ז או"ח ס"צ ס"ג. וראה לקו"ש ח"ד ע' 373 ואילך.

יום שני האם צריך לכסות את הנשק בבית הכנסת?

מן הנכון שהכניסה לבית הכנסת תהיה בגוף נקי ובבגדים נקיים, וכן אם יש בוץ על נעליו ראוי להסירו לפני שנכנס לבית הכנסת. אנשי בטחון הנושאים עליהם כלי נשק טעונים ואינם יכולים להסירם מעליהם מסיבות ביטחוניות,

זמני השבוע

זמני שבת בהר בחוקתי:

יציאת שבת:		כניסת שבת:	
20:09	ת"א	19:08	ת"א
20:07	י-ם	18:51	י-ם
20:10	חיפה	19:02	חיפה
20:07	באר-שבע	19:08	באר-שבע

זמני היום המוקדמים לשבוע במדבר

03:20	עלות השחר (120 דקות)
04:22	עלות השחר (72 דקות)
04:47	זמן ציצית ותפילין
05:44	הנץ החמה (זריחה)
09:09	סוף זמן קריאת שמע
10:20	סוף זמן תפילה
12:37	חצות היום והלילה
13:12	מנחה גדולה
18:05	פלג המנחה
19:31	שקיעת החמה
19:57	צאת הכוכבים

זמני היום המוקדמים לשבוע זה (אופק ת"א)

יוצא לאור ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

קו לרב: 077-2251770

טקסט לרב: 055-7081737

מדיה הלכה: vod.smslarav.co.il

הנוגל של ההלכה: smslarav.co.il

טל/וואצאפ: 02-3011770

דוא"ל: publish@smslarav.co.il

מחלקת פרסום: Sales@smslarav.co.il, 058-720-7770

אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומים בעלון.

לתרומות והצטרפות לאגודת התומכים:

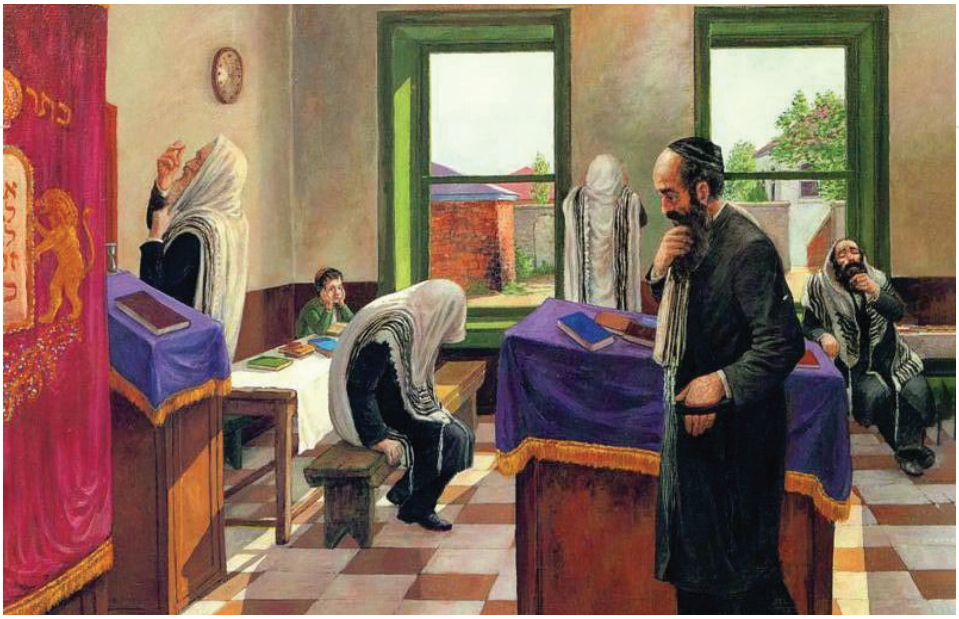
smslarav.co.il/donate

עורכים: הרב יצחק איתן מזרחי, הרב שמואל מקמל
הגהה: הרב משה קורנוויץ

ניהול: הרב שניאור גורפינקל, הרב זלמן ברנשטיין

עיצוב ועימוד: מאיר קולטון

נא לשמור על קדושת הגיליון

איור: זלמן קליינמן

מג'א ס'צ סקל'ד. שו'ע אדה'ז שם ס'יח (כל ד'א חשוב כמקום אחד). כה'ח שם ס'יק ק'יח (שישנה מקומו כשייש בו מיטרד). פסק'ת שם אות כד.

יום חמישי כיצד נשמור על קדושת בית הכנסת?

יש לכבד את בית הכנסת בהדלקת האורות והנרות. אסור להקל ראש בבית הכנסת, להתלוצץ להתבדח או אפילו לשוחח שיחה בטילה בבית הכנסת. כמו כן יש להקפיד בבית הכנסת לשמור על נקינותו הן בטאטא בית הכנסת והן בשטיפות, וכידוע הרבי מקפיד ביותר שלא ימצאו לכלוכים בבית-הכנסת, ואף העיר על כך כמה פעמים.

טושי'ע או'ח סקנ'א ס'א וס'ט. וראה באר היטב שם סק'י. שו'ע אדה'ז הל' ת'ת פ'ד ס'יא. מעשה מלך ע' טו.

יום שישי האם מותר לירוק בבית הכנסת?

מעיקר הדין מותר לירוק בבית הכנסת, ובתנאי שישפשפנו בנעליו; ובשבת שאסור לשפשף את הרוק, רק יניח את הנעל על הרוק עד שיתמעך, וכך הוא מנהגנו באמירת 'עלינו' לאחר המילים 'שהם משתחווים להבל ולריק, שיורק, ובעת היריקה (בפני אנשים) יניח את ידו על פיו כדי להסתיר את רוקו, ואח"כ משפשפים את הרוק באמצעות הרגל (ובשבת דורכים עליו). אבל יש להימנע מלירוק סתם כך בבית הכנסת.

ראה שו'ע אדה'ז או'ח ס'צ ס'י'ד. משנ'ב סקנ'א סקכ'ד-ה ושעה'צ שם סקט'ו. ספר המנהגים – חב'ד ע' 17.

כתיבה: הרב שמואל מקמל. הגהה: הרב שבתי יונה פרידמן.

יכולים להיכנס עמם וישתדלו לכסותם, ובפרט כלי נשק קטן כגון אקדח ראוי לכסותו בכניסה לבית הכנסת.

מהר"ם מרוטנבורג (הובא בארחות חיים הל' בית הכנסת אות ז). שו'ע ונ"כ או'ח סקנ'א ס'ו וס'ח. וראה שו'ת צ'ץ אלעזר ח"י ס' יח.

יום שלישי היכן יקבע את מושבו בבית הכנסת?

בבית-הכנסת בו מתפלל בקביעות, צריך שיהיה לו מקום קבוע. וראוי שלא להתיישב על-יד פתח בית הכנסת (אלא אם כן זהו מקומו הקבוע), אלא ישתדל להיכנס לפחות בשיעור של 8 טפחים (64 ס"מ), שלא יראה כמצפה לצאת, וכן משום שההתמקמות בתוך בית-הכנסת תסייע לריכוז בתפלה ולהסיח את הדעת מהנעשה בחוץ (אם הפתח קרוב לרחוב).

שו'ע אדה'ז או'ח ס'צ ס'יח-ט.

יום רביעי מה עושים כשהמקום הקבוע בבית הכנסת תפוס?

לעניין קביעות מקום לתפלה נחשבים כל הארבע-אמות שבסביבת מקום זה, ולכן כאשר מוצא אדם אחר במקומו הקבוע, ישב בסמוך לו שעדיין נחשב הדבר כמקומו הקבוע. ואם גם המקומות שסביבו תפוסים או שיש במקומו דברים הטורדים את כוונתו, מוטב שישב במקום אחר ולא יעורר מדון או יפגע בכבודו של הזולת לשם-כך.

הרב פנחס קדיש
רב, ומו"צ בעיר רחובות
וחבר מכון הלכה חב"ד

**משולחן
ההלכה**

ברכת המזון בשבת

האם בשבת מסירים את הסכינים קודם הברכה? מדוע תקנו לומר רצה קודם ברכת "בונה ברחמיו ירושלים"? שכח "רצה" כיצד ינהג? מי שאינו יודע נוסח ברכת "שנתן שבתות למנוחה" כיצד ינהג?

והחליצנו"; ותקנו לומר זאת בברכת "בונה ירושלים", מפני שבברכות אלו אנו מבקשים מה' שירחם עלינו וישיב את העבודה לבית המקדש, ומתוך חזרת העבודה לבית המקדש נוכל להקריב את מוספי היום. טעה ולא אמר "רצה" בברכת המזון, אם נזכר לפני סיום הברכה, דהיינו שעדיין לא אמר שם ה' בחתימת הברכה "ברוך אתה ה' בונה ברחמיו ירושלים" – יחזור ויאמר "רצה", ולאחר מכן יאמר שוב "ובנה ירושלים כו"⁴.

אם נזכר שלא אמר "רצה" אחרי שאמר כבר שם ה' בחתימת הברכה ("ברוך אתה ה' בונה ברחמיו), אך לא התחיל עדיין ברכת הטוב והמטיב – יאמר לפני תחילת ברכת הטוב והמטיב: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית ברוך אתה ה' מקדש השבת". את הברכה הזו אומרים בין בסעודה ראשונה ושניה ובין בסעודה שלישית (אם אכל בה פת)⁵.
מי שאינו יודע נוסח ברכה זו וגם אין לו

הסרת הסכינים קודם הברכה

בעת ברכת המזון בכל ימות החול מכסים את הסכינים שעל השולחן. בטעם מנהג זה כתבו הפוסקים, שעל המזבח נאמר: "לא תניף עליהם ברזל"¹, כיוון שהברזל מקצר ימי האדם והמזבח מאריך ימיו של אדם ע"י הקרבנות המכפרות עליו². וכן השולחן מאריך ימיו ע"י מצוות הכנסת אורחים המכפרת. טעם נוסף להסרת הסכינים מן השולחן קודם הברכה, מובא בפוסקים – משום שהיה אדם שהזיק לעצמו באמצעות הסכין כשהגיע לברכת "בונה ירושלים" – כביטוי לצער על החורבן, וכמניעת הישנות המקרה תקנו להסיר את הסכינים. ועוד מפני שהוא כחו של עשו, ובשבת ויום טוב שבהם אין פגע רע נוהגים שלא לכסות את הסכינים, "ומנהג ישראל – תורה היא"³.

הזכרת קדושת היום

תקנו חכמים, להזכיר בברכת המזון את קדושת היום, בימים בהם הקריבו קרבן מוסף בבית המקדש. בשבת אומרים: "רצה

4. ראה רש"י שבת כד, א ד"ה ואומר. תוס' שם ד"ה בבונה. שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"ח ס"ו, וראה שם סרצ"ד ס"ז ושו"ע סתרפ"ב ס"א, שכל זמן שלא הזכיר את השם – אפילו נזכר בין "אתה" ל"השם" – חשיב כנזכר באותה ברכה.

5. שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"ח ס"ז וסו"ט. פסקי סדור אדה"ז ברכהמ"ז.

1. דברים כז, ה.

2. ראה ברכות נה, א.

3. טוש"ע נז"כ או"ח סק"פ ס"ה; שו"ע אדה"ז שם ס"ו.

הרב שאול סילם <

ראש ישיבת 'דעת מנחם', ורבה של ק"ק חב"ד ליובאוויטש גילה, עיה"ק ירושלים תובב"א וחבר מכון הלכה חב"ד

מותר לשבת על מזוודה שיש בה תפילין?

אסור לשבת על מזוודה זו, משום שבישיבתו מכביד עליהם, והוא ביזיון התפילין. אבל להניח את המזוודה על הרצפה, מעיקר הדין מותר כיוון שהתפילין מונחות בכלי אחר, אלא שראוי שלא יהיו התפילין בתחתית המזוודה, אלא יהיו תחתיהם חפצים המפרידים בינם לקרקע ומוטב שהתפילין יהיו בגובה טפח מעל הקרקע.

מקורות: ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"מ ס"ג. וראה פסקי תשובות שם אות ו.

הרב משה קורנוויץ <

רב קהילת חב"ד רמת בית שמש ד' וחבר מכון הלכה חב"ד

מותר בשבת לאכול חלה שיש עליה ציורים?

רבים למדו שדעת אדמו"ר הזקן להקל בזה.
מקורות: ראה שו"ע אדה"ז סת"ס ס"ט דמשמע שמותר לאכול ביו"ט מצה שחוקקים עלי' ציורים, ואילו בסת"ח ס"ח כ' שאסור לאכול ביו"ט מצה שחוקקים עלי' אותיות - מכאן למדו רבים שיש לחלק בין אותיות החקוקות שאסור, לציור החקוק - שמותר.

הרב חיים קיז'נר <

רב קהילת חב"ד וחבר בית הדין הרבני, עמנאל וחבר מכון הלכה חב"ד

האם ניתן לתת הלוואה לנזקק מכספי צדקה?

סכום כסף שייחדוהו לצדקה ועדיין לא באו לידי העניים או למוסד הצדקה, יכול לתתם בהלוואה בין עבורו ובין לאדם אחר אך ינהג במעות אלו כבמעותיו שלו, ולכן ייתן את הלוואה רק כאשר ניתן לסמוך על הלווה שיחזיר הלוואתו מיד כשיבראו עניים לפניו ויתן להם את הצדקה. ואם לבסוף לא היה באפשרות הלווה הנזקק לפרוע חובו לצדקה, אין המלווה חייב לפרוע את חובו של הלה מכיסו.

מקורות: טושי"ע ו"כ י"ד סרנ"ט ס"א; וראה פתחי תשובה יו"ד סרמ"ט סק"א בסופו; אהבת-חסד ח"ב פ"ח בהגהה; פסקים-ותשובות יו"ד סרנ"ט ס"א.

בהישג יד ספר או סידור שיוכל לברך מתוכו, צריך לחזור לראש ברכת המזון. אך אם יודע את הפתיחה והחתימה, אף שאינו יודע את שאר הנוסח כראוי - יאמר מה שיודע, ואינו צריך לחזור לראש בשביל זה. ובלבד שיזכיר שבת בשם ומלכות בפתיחה, ובשם בלבד בחתימה⁶.

מי שנוצר שלא אמר "רצה" אחרי שכבר התחיל ברכת הטוב והמטיב, ואפילו אם לא אמר אלא את המלה "ברוך" בלבד - אינו יכול לומר את הברכה "אשר נתן". ועל כן בסעודה ראשונה ושניה צריך לחזור לראש ברכת המזון ולהשלים את אמירת "רצה" במלואה. ואילו בסעודה שלישית (במקרה שאכל פת) אינו חוזר, ואינו משלים את הזכרת השבת⁷.

שלשה שזמנו ושכחו "רצה", האם יזמנו שוב?

שלשה שאכלו יחד בשבת או ביום טוב וזימנו, ושכחו לומר "רצה" או "יעלה ויבא" (ולא נזכרו עד שהתחילו ברכת "הטוב והמטיב") - אף על פי שכל אחד מהם מחוייב לחזור לראש ברכת המזון, יברכו כל אחד לעצמו ולא יזמנו שוב, כיוון שכבר יצאו ידי חובת הזימון⁸.

6. שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"ח ס"ח.

7. שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"ח ס"ט וסט"ו. פסקי סדור אדה"ז ברכה מ"ז.

8. שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"ח ס"ט. ונוהגים שבילי שבת מזמן בעל הבית דוקא, וביום השבת מכבד משהו אחר לזמן, או מזמן בעצמו וראה סה"ש תש"ד ע' 20. רשימות הרב"ש ע' קיט-קכ. המלך במטיבו ח"א ע' ערב. וראה גם אחד היה אברהם ע' 330.

כשהגנבים מתנקמים בתושבים סוררים

שני בחורים חמדו להם לצון והטעו חוליית גנבים, שבתמורה – שפכה חול ואבנים בכל השכונה. האם עליהם לשאת בהוצאות פינוי הכבישים בשל כך?

השכונה בבוקר, נחרדו לראות כי הכביש הראשי המוביל אל השכונה מלא בבלוקים וחול ואבנים וחצץ.

מצלמות המשטרה העלו כי מה שקרה הוא דבר בלתי יאומן: הגנבים 'תאכזבו' כשגילו את ה'סחורה' שהעמיסו וכדי להתנקם בכל תושבי השכונה – החליטו לחזור לפזר את תכולת הקרטונים על הכביש הראשי, ובכך 'להעניש' את תושבי השכונה על כך ש'ירימו' אותם...

על תעוזה כזאת איש לא חלם. אולם המשטרה, במקום להגביר מאמצים לתפוס את הגנבים – החליטו לחקור את תושבי השכונה עד שגילו ששני הבחורים הנ"ל עשו את התרמית לגנבים. ביקשה המשטרה לגבות את הוצאות ניקוי הפסולת מהכביש מהבחורים שהכינו את הקרטונים הנ"ל, לעומתם הגיבו הבחורים שהם מוכנים לשלם רק אם הרב שלהם בישיבה יאמר שהם אחראים למעשה ע"פ דין תורה.

חוליית גנבים נועזת פעלה באחד השכונות באזור השרון. הללו מידי לילה גנבו רכבים, פרצו מחסנים, ועשו ככל העולה על רוחם. עד כדי כך הם היו מתוחכמים, שהמשטרה, למרות כל ניסיונותיה ומערכות המעקב השונות שלה (אותם היא מפעילה בהצלחה מרובה על אזרחים תמימים חופשי) – לא הצליחה לאתר את הגנבים.

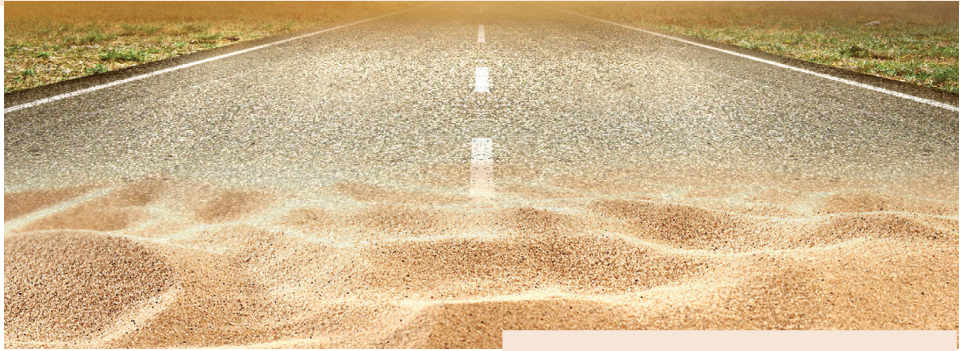
שני בחורים שלמדו בישיבה באותה השכונה – החליטו לעשות מעשה:

הם ידעו כי הגנבים מעדיפים לא רק לגנוב רכבים, אלא גם תכולת בתים, מחסנים וכדומה, אותם היו מוכרים בשוק השחור. הם היו צדים קרטונים שנשכחו ליד מחסנים של חנויות וכדומה. לעיתים זה מזון, לעיתים זה כלי עבודה ולעיתים אף דברים יותר יקרים.

לשם כך, החליטו הבחורים לשים ליד אחד המחסנים בסמיכות לישיבה ארגזים מלאים אבנים, סגורים וארוזים, עם מדבקות של מוצרי מזון, כאילו היה זה משלוח שהגיע למחסן וטרם הוכנס, על מנת לשמש פיתוי לגנבים כדי לתופסם. הלילה ירד ובשתיים לפנות בוקר עצר רכב החוליה ליד המחסן הנ"ל, בעוד שני הבחורים ישבו ברכב סמוך ועדכנו את המשטרה בנעשה. הגנבים העמיסו את הקרטונים והלכו לדרכם, כשאיש לא מצליח לעוצרם, למרות ההתראת למשטרה בזמן אמת. מוזר ומשונה.

אך זה היה רק ההתחלה, ומשקמו תושבי

ונשאלת השאלה האם ניתן לחייב את הבחורים שהעמיסו קרטונים מלאים באבנים כהטעיה לגנבים – בתשלום הוצאות הניקיון עקב פיזור האבנים בציר המרכזי ע"י הגנבים?

תשובה בקצרה הבחורים פטורים אף בדיני שמים, ואם יבוא יום והגנבים יחזרו בתשובה – ישאו הם בתשלום הניקיון הנ"ל (בתוספת כל מה שגנבו בעבר).

לרשותם – נעשו הבעלים של האבנים הללו וקיבלו חיוב לשמור עליהם שלא יזיקו. ולכן כאשר הם באו בחזרה ופיזרו ברוב חוצפתם את האבנים בציר המרכזי של השכונה – לבחורים כבר אין שום קשר למעשה, לא קשר ממוני ואף לא קשר של גרמא, והאחראים היחידים לפיזור האבנים ולכאוס שנוצר בעקבות כך, הם רק הגנבים עצמם, אשר על כן עליהם לשאת בהוצאות הניקוי (לכשיתפסו או יחזרו בתשובה).

ליתר ביאור:

הרמת האבנים ע"י הבחורים אינה נחשבת כקניינים על מנת לחייב אח"כ בשמירתם, כיון שברור לכל שלא הגביהו אותם אלא על מנת להכין מלכודת לגנבים, מה גם שכשהיו האבנים ברשות הבחורים דאגו להניחם במקום המשתמר, והפקירום, ע"כ אין לייחס להם שום בעלות על האבנים הנ"ל ועל כל מה שיקרה איתם לאחר שיצא מרשותם והופקר על ידם, תוך הנחה של האבנים בצורה בטיחותית שלא ברה"ר.

על כן, הבעלים היחידים שיכולים להיות לאבנים אלו שיתחייבו בפזורם ברה"ר – הם הגנבים שהרימו את האבנים לשם קנייתם (ובזה התחייבו בשמירתם), ואף לאחר מכן כשנודע להם שאין בקרטונים אל את האבנים – אזי במקום לשמור על החפץ שהגיע לידם, החליטו לקחת אותו וליצור ממנו תקלה לרבים, והרי הם כחופרי בור ברה"ר החייבים לשאת בהוצאות הניקוי (לכשיתפסו או שיחזרו בתשובה).

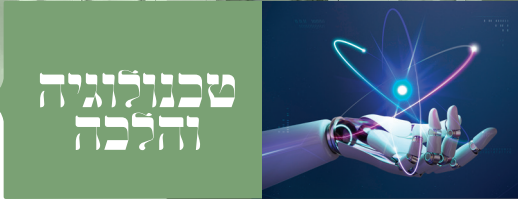
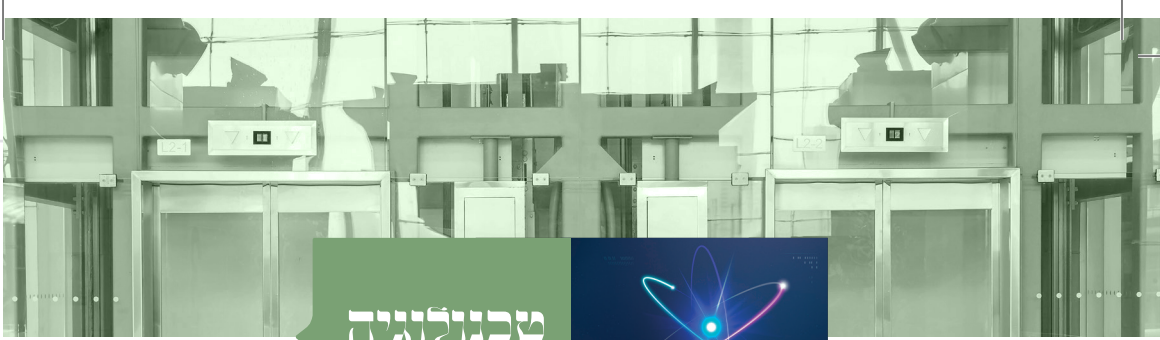
מקורות: ב"ק (כ"ט: בד"ן גלל שהונח בפשיעה ברה"ר), שו"ע חו"מ סת"י, משפטי התורה סט"ז.

תשובה בהרחבה ראשית ברור לכל בר דעת שלא ניתן לחייב את הבחורים במעשה הגנבים, שאם כך אין לדבר סוף, וכל אדם שמחזיק אצלו חפץ כזה או אחר בשמירה טובה – יתבע ע"י הרשויות על שימוש שנעשה בחפץ זה לאחר גניבתו.

והנה, אף שיש החושבים שמצב המתואר במקרה דנן אינו סביר – לצערנו חוליות הגנבים המשוטטות וגונבות באין מפריע, הוא מצב יומיומי מתמשך בערים כאלו ואחרות באה"ק. בשל כך, נעמוד על עיקרי הפטור מצד דין תורתנו הקדושה:

הנה האבנים שהעמיסו הבחורים בקרטונים ושמנו אותם על יד המחסן – אינם נחשבים כ'בור ברשות הרבים' או כנוק אחר, היות ואכן לא גרמו לשום תקלה מצד עצמם, והונחו בצורה מסודרת במקום המשתמר בו לא עוברים אנשים (אלא רק גנבים...). כמו כן, הבחורים הפקירו את האבנים האלו מראש בידיעה שהם ילקחו מהמקום בו הונחו בדרך כזו או אחרת, וכל העניין היה מלכודת לגנבים שלא צלחה.

לפיכך, הגנבים שלקחו את האבנים הללו

באדיבות 'מכון מדעי טכנולוגי להלכה'

מעלית שבת

שאלה: נשאלתי מאריך הגר בבנין רב קומתי פה בלונדון יצ"ו, היות שיש שם מעלית שפועל בשב"ק כמו המעליות בארה"ק, ולפי דברי הבעל-הבית זה מאושר על ידכם. אמנם, לפי מה שאני קורא בבטאונכם המופלא, אי אפשר בשום פנים לסמוך על דברים בעלמא, לכן רציתי לשמוע אם זה נכון.

המעלית היא תוצרת group alliance lifts Express. והדגם הוא 12760M lift Express 2020. אשמח לשמוע האם זה ידוע לכם בכלל?

בכל אופן, במעליות השבת המהודרות שבאה"ק שבאישורנו ההלכתי, אנו עומדים על כך בצורה נחרצת שהם יבדקו על-ידינו בכל שנה מחדש, בשל ריעותות העלולות להתרחש ולהתחדש מפעם לפעם בפיקוד השבת, בעקבות תקלות וקלקולים במעלית וביקורי טכנאים וכיו"ב, ואיננו מאשרים את המעלית באישור הלכתי בכתב אלא רק לשנה אחת בלבד, עד לבדיקה נוספת, וחזור חלילה, ומבחינתנו מעלית שלא נבדקה בדיקה שנתית היא כמעלית אוטומטית רגילה ללא כל אחריות מטעמנו, שלדעתנו אין כל היתר להשתמש בה בשבת.

העולה מכך שמעלית שלא נבדקה בדיקה שנתית, ובוודאי זה עידן ועידנים, זמן זמנים טובא, אינה תחת אחריותנו, וכ"ש אם אין לה בכלל אישור הלכתי כתוב וחתום בכתב, ולא היה לה מעולם, שאין לסמוך על כל מיני שמועות ואין לנו כל אחריות עליה כלל וכלל.

מלבד זאת שכמובן לחסידי חב"ד המהדרים ומדקדקים במצוות ראוי שלא להשתמש במעלית שבת כלל וכלל, ובטח לא להסתמך על שמועות כאלו ואחרות ללא אישור הלכתי תקף ומסודר.

תשובה: לא ידוע לנו על כך מאומה, לא דבר ולא חצי דבר. אולם אם מדובר במעלית שנבנתה בעשר, או אפילו בעשרים, השנים האחרונות - הרי שהיא בוודאי לא באישורנו ההלכתי, שכן הכל מתועד אצלנו בצורה ממוחשבת, ברורה ומסודרת. למרות שאיננו יודעים כלום על כך, יתכן אולי, כהשערה בעלמא ותו לא, כי לפני שנים רבות פנו אלינו בעניין זה וקיבלו מאתנו הנחיות, אך מן הסתם לא נבדק על-ידינו אם הכל בוצע כהלכה ולא קיבלה המעלית את אישורנו בפועל.

לרכישה ישירה
 (מחרים מיוחדים להזמנה במחית):
 ☎ **054-7708745**
 משלוח תיגם בהזמנה מ-90 ש"ח ומעלה באתר של "ספרי מלכת הברכה"
sefer-sale.co.il

פרקי אבות
 אבות
 נסח אדמו"ר הזקן

ספרי
**מלכת
 הברכה**
 תל אביב

להשיג בחנויות הספרים

קופת צדקה בבית

סייעתא דשמיא. מאכל האדם משפיע על טבעו, לכן האוכל צריך להיות כשר למהדרין ולכתחילה ללא שום פקפוק. עניין זה נוגע לא רק לקניית האוכל אלא גם לצורת בישולו וההנהגה במטבח. בכדי שהאשה תצליח שהאוכל אכן יהיה כשר למהדרין, היא זקוקה לסייעתא דשמיא, דבר הניתן מלמעלה על ידי נתינת פרוטות לצדקה בשביל אוכל לעניים שהיא אפילו לא מכירה ואז ה' נותן לה שפע. הקופה במטבח מהווה זיכרון לתת צדקה לפני הטיפול באוכל.

2. יש לשים את הקופה במקום בולט. הסיבה לכך:

- בזמן שאדם רואה את הקופה כל הזמן, זה נותן לו רצון לתרום מכיוון ש"גדולה צדקה שמקרכת את הגאולה" ו"שקולה כנגד כל המצוות" הוא ניהג ומקיים את המצווה הגדולה הזו ע"י "וראייתם...וזכרתם".

- כשאורחים נכנסים לבית, ראיית הקופה נותנת להם רצון לתרום ואף להניח קופה בביתם הם.

3. יש לקבוע את הקופה לקיר על ידי מסמר וכדומה (בנוסף לקופה מיטלטלת). הסיבה לכך: על ידי חיבור הקופה לקיר, נעשה כל הקיר וממילא כל הבית ל"בית של צדקה".

מעניין לציין: הרבי מציין שישנו מנהג ישראל לתת לחתן וכלה מתנה ספרים (ויש שנותרים ש"ס וכיו"ב), ברם יש לתת גם דבר הקשור לצדקה – קופת צדקה.

בעבר הנהוג היה ששלושה גבאי צדקה היו משיתים סכום כסף על האדם לצרכי צדקה (לפי ערכו, כמובן) ואת סכום זה היה עליו להעביר לקופה המרכזית בעירה. על קופה זו היה אחראי ייחודי לחלקה לעניים.

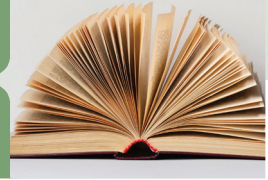
בסוף תקופת אדמו"ר הזקן התחילו בנוהג חדש: אנשים לא יכלו לתת בשפע, לכן יצא לאור ה'קופת צדקה' המוכרת לנו. גדולי ישראל תמכו ב'קופות' הללו וכתבו לתת בהם מטבעות מפעם לפעם ושפרוטה לפרוטה מגיעה לסכום גדול. בשנת תקפ"ז אנו כבר מוצאים קופות צדקה באמסטרדם, גרמניה, רוסיה פולין ועוד.

אדמו"ר האמצעי מזכיר אף הוא את קופת הצדקה וכותב אשר הנתינה בה ממתיקה את הדינים, וכלשונו: "הוטב בעיני גם מטעם ויסוד שרש ענין הצדקה שהיא בכל עת, ובפרט בעת האוכל בבוקר ובערב .. שיתן כל איש בביתו בפושקע הקבוע בכותל סמוך לשולחנו דוקא שני קטנים או אחד קטן קודם שישב... וכן בסעודת ערבית, וכן יתנו האורחים היושבים על שולחנו איש כמתנת ידו וכפי כבודו, ומתן אדם ירחיב ... וידוע דמה מזבח מכפר... שולחנו של אדם מכפר עליו, עכשיו כשאין מזבח... כל איש נלבב יתן אל לבו לכפר נפשו משולחנו, על ידי מתן בסתר זה, ולהמתיק כל הדינין שעליו ... וכבר עשיתי גם אני בביתי, וממני ראו ועשו כל אנשי מחנינו כל איש בביתו, וכן הם בכל עיר וכפר".

מהוראות הרבי בנוגע לקופת צדקה בבית:
1. יש לשים במטבח. הסיבה לכך: המשכת

מקורות: רמב"ם מתנות עניים פ"ט, אג"ק ח"ד עמ' קצג, אג"ק צ"צ אג' ו, רש"ב ח"ד עמ' רכו ואג' תתקצ. ראה היכל הבעש"ט גל' יא עמוד קכז ואילן ובפרט מאות ב. אג"ק אדה"א אג' כא. שיחת כד אלול תשמ"ח אות ד-ו. לקו"ש ח"י שם. שיחת כד אלול תשמ"ח. שיחת אור ל"ד כסלו תשל"ט אות יט.

הרב שתפס את הגנב

תגנובו' ועל איסור מוקצה בטלטול הפמוטות בעצם יום השבת?! מדוע אינך חושב על עוגמת הנפש שתיגרם לרבנית כאשר תגלה את היעלמותם של פמוטות השבת?!

עד מהרה התעשת הגנב, וחייך לעבר הרב חיוך ערמומי. רבי הילל ניסה לדבר על ליבו: "אולי רעב אתה, היכנס-נא לביתי ואגיש לפניך סעודה הגונה".

הגנב פרץ בצחוק קל למשמע דברי הרב, ובעודו מכניס את כלי-הכסף האחרון לשקו השיב לרב: "חבל על דבריך, עוד רגע קל אעזוב את ביתך ולא נתראה עוד". הגנב השתלשל במהירות מהחלון ונעלם בחשכת הלילה.

ניגש הרב במהירות אל החלון וקרא: "יהודי יקר! כל מה שלקחת - הרי הוא הפקר גמור".

הגנב, שהמפגש עם הרב כבר נראה בעיניו משעשע למדי, שיגר לעברו תגובה מלגלגת: "איזו צדקות יש בדבריך כאשר רכושך כבר בידי... שב הרב ללימודו, ואנחה פרצה מליבו. הוא לא כאב כל-כך את אבדן הפמוטות היקרים כמו את העובדה שיהודי, בן אברהם יצחק ויעקב,

ירד לשפל-המדרגה שהוא יכול לגנוב את פמוטות השבת בעצם ליל שבת-קודש. אך הוא לא הניח למחשבותיו להטרידו יתר על המידה, ועד מהרה שקע מחדש בסוגיה.

לא חלף זמן רב והנה שומע הרב קולות מהרחוב. מיד לבש את מעילו ויצא החוצה. מרחוק הבחין בהתקהלות, בעוד אנשים נוספים יוצאים גם הם מבתיהם. במרכז ההתקהלות עמד

תופעת הגניבות בעיר קלמייה הפכה לקללה של ממש. נפשם של תושבי העיר כבר נקעה מהגניבות שנתרבו והלכו. זה אחר זה נעלמו חפצי-ערך מהבתים, וכמעט מדי יום ביומו נודע על עוד גנבה. "מוכרחים לשים קץ לתופעה", אמרו התושבים, אך לאיש מהם לא היה שמץ של מושג על זהותו של הגנב המסתורי.

ליל שבת. העיר קלמייה שרויה בעלטה, בלילה בלי ירח. גם נרות השבת כבר דעכו, ורוב התושבים נמים את שנתם. רק רב העיר, רבי הילל ליכטנשטיין, עודנו יושב רכון על ספריו, שקוע בסוגיה קשה, ואינו חש כלל בזמן החולף.

הוא פותח ספר אחר ספר, מעלעל בהם ובונה בניין מופלא במחשבתו. פינת לימודו של הרב נמצאת בקצה חדר צדדי בבית. שם, ליד שולחן עמוס ספרים, לאורה של עששית קטנה, יושב הרב ועוסק בתורה.

לפתע הוא שומע רחש קל. בתחילה לא שת ליבו לזה. נראה כי זה בעל-חיים כלשהו, חשב. אך הרחש הפעם היה שונה, והוא בא מכיוון החלון. הרים רבי הילל את עיניו לעבר החדר הגדול והבחין

לתדהמתו באדם המשחיל את ידיו מבעד לחלון, ואוסף את פמוטות הכסף היקרים של אשתו הרבנית. הגנב היה שקוע כל-כך במלאכתו, עד שלא עלה על דעתו כי מישוהו מביט בו.

מפנה אליו רבי הילל בקול רם ותקיף: "יהודי!". הגנב הרים את עיניו בבהלה. רק אז הבחין ברבי הילל, ולרגע הפסיק את עיסוקו. רבי הילל המשיך: "כיצד תוכל לעבור על האיסור לא

הרים רבי הילל את עיניו לעבר החדר הגדול והבחין לתדהמתו באדם המשחיל את ידיו מבעד לחלון, ואוסף את פמוטות הכסף היקרים של אשתו הרבנית

ניגש הרב במהירות אל החלון וקרא: "יהודי יקר! כל מה שלקחת – הרי הוא הפקר גמור". הגנב, שהמכש עם הרב כבר נראה בעיניו משעשע למדי, שיגר לעברו תגובה מלגלגת: "איזו צדקות יש בדבריך כאשר רכושך כבר בידי..."

כאן נראה גם החוקר נבוך ואובד-עצות. מעולם לא נתקל במקרה מוזר כל-כך. הוא ביקש לקרוא לקצין העיר, שהכיר את הרב.

כשהגיע הקצין הגוי ושמע את פרטי הדברים, אמר: "בהכירי את כבוד הרב, הנני יכול לסמוך עליו לגמרי. הגנב נמצא 'בידיים טובות' ובטוח אני שלעולם לא ישוב עוד לגנוב". מיד חתם על טופסי השחרור, נפרד מן הרב בידידות, וציווה לשחרר את הגנב.

הרב והגנב יצאו אל הרחוב, כשהרב אוחז בזרועו בחוס ובאהבה. ברגע זה נפתח ליבו של הגנב. ההתרגשות והמבוכה שאחזו בו, הרהורי התשובה והחרטה שבקעו מעומק ליבו, כל אלה פרצו את סכר הדמעות. האיש, שמעון שמו, נפל על צווארי הרב והתייפח כילד קטן: "רבי, סלח לי, מחל לי. כיצד יכולתי לנהוג באיטמות-לב כזאת...".

הרגיעו רבי הייל ובקול אבחי אמר לו: "דע, כי בכוחה של התשובה להפוך אפילו את הזדונות לזכויות. עתה צא וחשוב כמה זכויות יעמדו לטובתך כאשר תשוב אל ה' באמת...".

האם ידעו תושבי העיר את הסוד מאחורי הקשר האמין בין הרב לתלמידו החדש? בין כך ובין כך, תופעת הגנבות הופסקה באחת, ותושבי קלמייה נשמו לרווחה.

שוטר גבוה, זעוף-פנים, וקרא בקול: "תפסתי אותו בשעת מעשה! הנה הדברים שגנב בשק שבידיו!".

התקרב רבי הייל במהירות, והנה הוא רואה את מיודענו הגנב, שלא מכבר עזב את ביתו, עומד מושפל ליד השוטר האוחז בו ביד איתנה לכל יברח.

"סליחה, אדוני", פנה הרב אל השוטר, וכל הנוכחים השתתקו בציפייה לשמוע את דברי הרב. "ודאי יש כאן טעות ואי-הבנה. האיש לא גנב דבר. חפצי הערך היו בביתי ואני נתתי לו אותם במתנה".

השוטר היה נראה מבולבל. הוא חשש שמא רוצים להערים עליו. מיד פקד על הנוכחים להתפזר והורה כי הרב והגנב יבואו עמו לתחנת המשטרה. בהגיעם לשם הציג השוטר לפני החוקר את תיאור האירוע: "במו-עיניי ראיתי כיצד השתלשל האיש מחלון בית הרב, מחזיק את כלי הכסף בשק שבידיו, ומשם יוצא לרחוב דרך פרצה בחצר. אם אינו גנב, מדוע לא יצא מפתח הבית?". "ומה בפידך?" שאל החוקר את הגנב עצמו. האיש, נבוך ומבוויש, הודה באשמה: "אכן, גנבתי את הכלים מבית הרב... איש צדיק הוא הרב...". אך הרב פנה אליו מיד בתוקף: "למה תדבר כך?! הלוא נתתי לך הכול במתנה. מדוע אתה אומר שגנבת את הכלים?!".

מתכוננים לספרי שבת הבאים

השבוע התקיימה פגישה מיוחדת במשרדי מחלקת ההו"ל של מכון הלכה חב"ד בבית שמש על יציאת שני הספרים הראשונים בסדרת הלכה למעשה - שבת.

בפגישה נכחו רבני המכון הרב משה קורנוויץ שליט"א הרב דב טברדוביץ שליט"א והרב מנחם מענדל פרידמן שליט"א. נכחו גם חלק מצוות הכותבים והעורכים כאשר על כולם מנצח הרב יצחק איתן מזרחי שליט"א מנהל מחלקת ההוצאה לאור במכון, יחד עם חברי הנהלת המכון הרב שניאור גורפינקל שי' והרב זלמן ברנשטיין שי'.

בפגישה דיברו על הקו ההלכתי לספרים הבאים וכן על פרטים טכניים שיועילו לקוראים וללומדים.

בסיום הפגישה המשתתפים אמרו 'לחיים' בהתרגשות הבאה על הזכות להיות חלק מהמהפכה ההלכתית חסרת התקדים בבתי אנ"ש.

תיקון גדול: מכון הלכה חב"ד במנשר על יום טוב שני של גלויות

מכתבו של הרב מיכאל שלמה אבישיד שליט"א בעניין עשיית מלאכה ביום טוב שני של גלויות, היכה גלים בכל רחבי העולם. לאחר פניות רבות למכון הלכה חב"ד, בנושא שמירת יו"ט שני של גלויות, ע"י תושבי

ארה"ק הנוסעים לחו"ל לחופשה וכדו'. הרב אבישיד שליט"א, מד"א קהילת חב"ד ברמה א' בית שמש, וחבר מכון הלכה חב"ד, מפרסם מכתב חריף ביותר על התופעה הקיימת בין אנ"ש, של זילות והנהגה היפך השולחן ערוך, בעניין שמירת יו"ט שני של גלויות.

לקריאת המכתב
סרקו את הברקוד.

עוד יוזמה חדשה:

פודקאסט ההלכה 'למען ישמעו'

עשרות המיזמים של מכון הלכה חב"ד כבר חוללו מהפכה הלכתית אדירה ועל הכל נוסף מיום חדש: פודקאסט "למען ישמעו" שצובר מאות מנויים והשמעות בפלטפורמות השונות. במערכת מתקבלות תגובות חמות בקרב קהילות אנ"ש. הקמת "למען ישמעו" הגיעה לאחר בקשות רבות מהשטח שדרש את ההלכה בפלטפורמה הזו מהסיבה הפשוטה שהיא שימושית מאוד ונוחה לתפעול.

להצטרפות וקבלת התראות ביציאת פרק חדש הירשמו לערוץ הפודקאסט 'למען ישמעו'

הרב משה קורנוויץ

רב קהילת חב"ד רמת בית שמש ד'
והנה מכוון הלכה חב"ד

על השחיטה

מליחה על גבי הנוצות של העוף (המשך 1)

והנה בחכמת שלמה [סי' סח שם] למהרש"ק מתקשה מעוד בהבנת הד"מ והפרמ"ג, שהרי נראה בחוש שמליחה על גבי הנוצות לא מועילה כלום. לכן יצא המהרש"ק לחדש כי מה שכתב בד"מ דנהוג שמולחין על גבי נוצה, לא התכוון אלא על הנוצה הדקה - "שהוא נקרא נוצה בלשון חז"ל שכתב רש"י במסכת שבת פ"ק ע"א ד"ה בכנפיו דהדק הוא נקרא נוצה והגדולים נקראו כנפים ולכך הנוצה הדקה כעין שיש באווזות וכדומה בזה שפיר מהני מליחה כמו על גבי שיער דגם בהם אם ישרטט יגיע אצל הבשר". לדברי המהרש"ק - לעולם לא התיר הרמ"א למלוח על גבי נוצות הגדולים הנקראים כנפים ורחבים ושוכבין זה על זה, אשר למלוח עליהם הרי זה איסור בבירור. [אמנם המהרש"ק כותב שלכאורה המהר"ם לובלין מקל יותר, אך א"א לסמוך על דבריו בזה עיי"ש].

את דברי המהרש"ק הביא לדינא הרא"ד לוואט [סב סבו של הרב] בספרו פסקי פרמ"ג [עמ' צב].

במדור הבא נראה האם אכן מוסכם זה על כל הפוסקים ומה יש לנהוג למעשה בזה.

בהמשך למדור הקודם בו הובאה מחלוקת בין הרמ"א לחת"ס בקשר למליחה על נוצות העוף, האם הנ"ל דומה למליחה על טלפי רגלי הבהמה או שלא, בספר כנפי יונה [לאנדוספר] מבאר את דברי הרמ"א כך - "והנראה לי דאף רמ"א לא קאמר אלא כשמכניס המלח תחת הנוצות, אבל למלוח על גבי הנוצות מבחוץ לא קאמר ואין הדבר דומה למליחת הרגלים או הראש על גבי השערות .. אנו רואין כל שמולח על גבי הנוצות מבחוץ אין טעם מלח כלל בבשר ואף אם נכנס המלח במקום אחר לבשר מ"מ הא בעינן מליחה שלא נשאר מקום בלי מלח והחוש מעיד על זה". זה ביאורו דברי הרמ"א. ועפ"ז אין לכאורה סתירה בין הרמ"א לחת"ס.

אמנם כבר העירו שאף שביאור זה ניתן לאומרו בדברי הדרכי משה, אך קשה לבאר כן בלשון התורת חטאת שכתב בכלל ל"ג דין ו' דמליחה מהני על גבי שיער וה"ה לנוצות, משמע דמהני אף על גבי נוצות ממש כמו על גבי שיער וכן מפורש בשו"ת מהר"ם מלובלין סימן כ"ט דנהוג למלוח על גבי הנוצה, אך על אף הדוחק ניתן לדחוק כן.

הרב משה קורנוויץ הוא הרב נתן הכשרות של מוצרי העוף והבשר "תפארת אניש", במסגרת זו הרב מקפח שמלבד ההידור על שוחטים חסידיים יבוצעו ההידורים ההלכתיים המופיעים בסדרת טורים אלו.

מדיני ברכות התורה

<ul style="list-style-type: none"> • בכל יום יש לברך את ה' ולהודות לו על שנתן לנו את התורה ועל שזיכה אותנו במצות לימודה • וצריך לברך את ברכת התורה ולשמוח בה יותר מכל ההנאות שבעולם 			אמירת הברכות והלימוד אחריהם
<ul style="list-style-type: none"> • גם נשים חייבות בברכת התורה, שכן אף הן מחויבות ללמוד את הלכות המצוות בהן הן מחויבות 			
<ul style="list-style-type: none"> • לאחר הברכה מיד אומרים את פסוקי ברכת כהנים ואחריה "אלו דברים שאין להם שיעור" 			
<p>אסור ללמוד כל סוג של למוד תורה (שבכתב או תושב"ע) לפני ברכות התורה, אך הרהור בדברי תורה אינו כלמוד תורה, ולכן:</p>			לימוד תורה ודברים שבקדושה לפני ברכת התורה
הוראה למעשה	כתיבת דברי תורה	הרהור	
<p>הנשאל שאלה הלכתית לפני שברך ברכת התורה, מותר לו לענות עליה מבלי לנמק את טעמי ההלכה, ואף אם יידרש ממנו להרהר בדברי תורה לפני שעונה</p>	<p>מותר לכתוב דברי תורה מבלי להוציא בפיו גם אם לא ברך ברכות התורה</p>	<p>אסור לברך ברכת התורה על הרהור בלבד, כיוון שאין יוצאים ידי חובת מצות תלמוד תורה בהרהור אלא כשמבטא את הלימוד בשפתיו</p>	
<p>דברים שבקדושה לפני ברכת התורה</p>			
קריאת התורה	ענייה על דברים שבקדושה	קריאת שמע	
<p>כשמתיילים הציבור בקריאת- התורה אינו יכול להאזין לקריאה ללא ברכת התורה, ואם קראו לו לעלות לתורה יעלה ויכוון בברכת "אשר בחר בנו" שהיא ברכת התורה שלו, ואחר כך ישלים את יתר הברכות</p>	<p>השומע שהציבור אומרים "קדושה" וכדומה יענה עמם גם אם עדיין לא ברך ברכת התורה</p>	<p>משהגיע סוף זמן קריאת שמע ומבחין שאם יברך ברכת התורה יחלוף הזמן, יקרא קריאת שמע לפני ברכות התורה</p>	

ברכות התורה נאמרות פעם אחת ביום, על אף שהסייח דעתו מאמירת הברכה, ולכן:

לאחר שנת יום	היה ער כל הלילה	לאחר שנת לילה	הסייח דעתו מהברכה
הישן שנת יום אינו מברך ברכת התורה קודם הלימוד לאחר שהתעורר	אם היה ער כל הלילה ללא הפסקה מברך ברכת התורה רק לאחר עלות-השחר, אך אם בעת עלות השחר היה עסוק בלמוד אינו חייב להפסיק ללמוד, ורק כאשר הפסיק יברך לפני ששב ללמוד	המתעורר משנת לילה – אם התעורר לפני חצות הלילה לא יברך ברכת התורה, אך אם קם לאחר חצות הלילה יברך קודם הלימוד ואינו צריך לברך שוב כשיאיר היום	

מקורות: שו"ע אדה"ז או"ח סמ"ז ס"א-ג ו"ס; הל' ת"ת פ"ב ה"ב. קצוה"ש ס"ה וס"ח-ט ובבד"ש שם אות כא. וראה פסק"ת סמ"ז ס"ג ו"ס' ובהערות שם

עריכה: הרב שמואל מקמל. **הגהה:** הרב משה קורנוויץ.

לאחר עמל של שנים בשעה טובה ומוצלחת יוצאים לאור עולם הספרים הראשונים בסדרת הלכה למעשה שבת

ב' כרכים הראשונים שיצאו כעת ממציג את ההלכות על סדר יום השבת, מההכנות לשבת ועד מוצש"ק

הלכה למעשה שבת

הלכה למעשה שבת

מצטרפים לאחד ממסלולי התומכים של מכון הלכה חב"ד ומקבלים את הספרים ישירות לבית (בהתאם למסלול)

לפרטים והצטרפות: 058-7207-770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ניתן להשיג

בחנויות הספרים המובחרות ובאתר סמס לרב

גם השנה קיצ כהלכה

תיקון ליל
שבועות
מאיר
עיניים

דיני ספירת העומר, דיני שבועות, דיני שלושת השבועות, דיני
תשעה באב, הלכות ראש חודש, דיני יום טוב, מדיני בשר בחלב
ליקוט מקיף והדרכה בשפה ברורה על כל מועדי הקיץ.

התשובות לכל השאלות חובה בכל בית!
חביד שופ | חיש - הפצת המעינות | חנויות ספרים המוכרות

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

חזיר מיוחד למוצות
לשלושים ומוסדות
02-3011770